

MEMORANDUM
KRAJOWEJ IZBY GOSPODARCZEJ
W SPRAWIE EFEKTYWNEJ GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI
I KONIECZNOŚCI WYKORZYSTANIA ENERGII Z ODPADÓW

Krajowa Izba Gospodarcza wyraża głębokie zaniepokojenie rozwojem sytuacji związanej z wdrażaniem fundamentalnych standardów nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. W szczególności niepokoją nas poważne problemy związane z zapewnieniem przez odpowiedzialne organy administracji budowy efektywnego ekonomicznie i ekologicznie systemu gospodarowania odpadami. Przyjęta w 2011 roku zmiana ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach została poparta oraz pozytywnie przyjęta przez branżę gospodarki odpadami, która dostrzegła w niej szansę na rozwój i wdrożenie standardów unijnych w naszym kraju. Z nadzieją patrzyliśmy na potencjalne szanse budowy infrastruktury do przetwarzania odpadów oraz tworzenia nowych miejsc pracy. Tymczasem, obserwowane od ponad roku zjawiska i praktyki rynkowe, wskazują, że **cele ustawy i oczekiwania branży w tym zakresie są poważnie zagrożone.**

CEL MOMORANDUM

W poczuciu odpowiedzialności za prawidłowe funkcjonowanie rynku i zapewnienie realizacji przyjętych w ustawie celów wskazujemy na poważne zagrożenia dla wielu przedsiębiorców działających na rynku odbioru i zagospodarowania odpadów. Jednocześnie wskazujemy na konieczne działania, które winny być pilnie podjęte w celu faktycznej budowy efektywnego systemu zdolnego do zapewnienia realizacji przez Polskę przyjętych zobowiązań międzynarodowych oraz uniknięcia sankcji Komisji Europejskiej. Obecna sytuacja rynkowa potwierdza nasze obawy i wcześniejsze przewidywania zawarte w stanowisku KIG z kwietnia 2013 r. Dlatego niezbędne jest pilne podjęcie skutecznych działań w celu rozwoju nowoczesnej gospodarki odpadami i realizacji ustalonych celów w zakresie redukcji składowania odpadów, recyklingu i odzysku. Deklarujemy pomoc i wsparcie dla takich działań ze strony izb gospodarczych oraz innych branżowych organizacji przedsiębiorców.

Drugim istotnym celem niniejszego memorandum jest wskazanie na konieczność podjęcia ogólnokrajowych działań na rzecz szerszego wykorzystania energii z odpadów jako narzędzia ograniczenia ilości składowanych odpadów oraz poprawy bezpieczeństwa energetycznego kraju. Uwzględniając już rozpoczęte inwestycje w zakresie budowy instalacji do termicznego przekształcania odpadów, o łącznej mocy przetwórczej ok. 1 mln ton odpadów rocznie, stwierdzamy, że zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z 7 września 2005 r (które wejdzie w życie 1 stycznia 2016 r.) od roku 2016 wystąpi w Polsce poważny problem z zagospodarowaniem ok. 3 – 4 mln ton kalorycznych odpadów, które jako frakcja kaloryczna będą odebrane w regionalnych instalacjach przetwarzania odpadów. Zgodnie z podjętymi przez nasz kraj zobowiązaniami ta część odpadów nie będzie mogła być unieszkodliwiona poprzez składowanie. W wielu krajach wykorzystanie energii zawartej w odpadach wpisuje się w działania prowadzące do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, a wytwarzana w ten sposób energia istotnie wzmacnia bezpieczeństwo energetyczne tych krajów, co w przypadku Polski i w sygnalizowanych przez energetykę problemów zapewnienia dostaw wystarczającej ilości energii w najbliższych latach ma kapitalne znaczenie.

GŁÓWNE CELE DO REALIZACJI I WYMAGANE STANDARDY GOSPODAROWANIA ODPADAMI

Przyjęta w 2008 roku dyrektywa Unii Europejskiej o odpadach wprowadziła nową hierarchię postępowania z odpadami, uznając za najbardziej pożądane działania w celu zapobiegania wytwarzaniu odpadów, a w następnej kolejności ich przygotowanie do ponownego użycia, recyklingu i odzysku, w tym odzysku energii, a na końcu unieszkodliwienie poprzez składowanie.

Niezwykle ważną zmianą legislacyjną dla krajowej gospodarki odpadami komunalnymi była nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (UCP) z 1996 r. Dz. U. 2011 Nr 152, poz. 897) z 1 lipca 2011 r. Ustawa w nowym kształcie wprowadziła fundamentalne zmiany systemowe, w tym przekazanie gminom „władzy nad odpadami” oraz nałożenie na gminy konkretnych obowiązków w gospodarowaniu odpadami oraz sankcji za niewykonywanie tych obowiązków. Wprowadzono regiony gospodarowania odpadami oraz dopuszczono Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) ,do których z mocy ustawy winna trafiać większość odpadów odbieranych od mieszkańców. Gminy winny zapewnić budowę, utrzymanie i eksploatację instalacji oraz urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych lub zapewnić warunki do budowy, utrzymania i eksploatacji takich instalacji przez przedsiębiorców. Ponadto należy zapewnić warunki do ograniczenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, a poprzez punkty selektywnego zbierania odpadów problemowych należy umożliwić mieszkańcom pozbycie się pozostałych odpadów. Niezwykle ważne jest prowadzenie powszechnych działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami.

Do dnia 31 grudnia 2020 r. **gminy są obowiązane osiągnąć konkretne poziomy zbiórki selektywnej i przygotowania do recyklingu lub odzysku odpadów surowcowych, jak również istotnie ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska.**

Innymi ważnymi zobowiązaniami wynikającymi z ustaw sektorowych są wymagania w zakresie baterii i akumulatorów oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Dokonane w kraju **zmiany prawa wprowadziły zasady określające prawidłowe postępowanie z odpadami komunalnymi**, w tym m.in.:

- **hierarchię sposobów postępowania z odpadami,**
- **zasadę bliskości,**
- **zasadę „zanieczyszczający płaci,**
- **zasadę przezorności,**
- **rozszerzoną odpowiedzialność producenta.**

Stwierdzamy, że zasady te obecnie nie są respektowane w praktyce rynkowej gospodarki odpadami. Jednym z ważnych problemów dla prawidłowego rozwoju gospodarki odpadami komunalnymi w gminach jest ich unieszkodliwienie. Obecnie w ogromnej większości (ok. 80%) odpady są składowane. W dalszym ciągu funkcjonują obiekty, które nie spełniają nawet minimalnych wymagań, aby mogły być uznane za składowiska odpadów. Funkcjonowanie małych (głównie gminnych), nie spełniających standardów, składowisk odpadów jest jedną z barier dla rozwoju nowoczesnych instalacji zagospodarowania odpadów. W myśl nowych regulacji ustawy UCP, zamiast bezpośredniego składowania odpady winny trafiać do regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów, a deponowaniu winny podlegać wyłącznie pozostałości z sortowania i odpady po mechanicznej obróbce, czyli nie więcej niż 50 - 60% obecnie składowanych odpadów. Za szkodliwe dla realizacji celów ustawy i nowego systemu gospodarowania odpadami uznajemy organizowane

przez gminy przetargi na odbiór i zagospodarowanie odpadów oparte wyłącznie na kryterium najniższej ceny bez zapewnienia właściwego ich zagospodarowania, co prowadzi do rozwoju wielu nieprawidłowości w gospodarce odpadami i zagraża uczciwym przedsiębiorcom. **Zgodnie z nową hierarchią postępowania z odpadami, proces odzysku energii z odpadów jest ważnym ogniwem uzupełniającym recykling oraz inne formy odzysku, pozwalającym na pełne zagospodarowanie odpadów i zmniejszenie ich ilości kierowanych na składowiska.** Stwierdzamy, że bez pełnego wdrożenia hierarchii postępowania z odpadami nie będzie możliwe wypełnienie naszych zobowiązań wobec Unii Europejskiej w zakresie redukcji ilości składowanych odpadów.

POTRZEBY INWESTYCYJNE I POTENCJAŁ ROZWOJOWY RYNKU

W kraju, wg stanu z 2011 roku, istniały 173 instalacje do sortowania odpadów, w tym ponad 100 instalacji do sortowania odpadów selektywnie zbieranych. Pozostałe instalacje mieszczą się w ramach większych obiektów przetwarzania odpadów, które obecnie mają na ogół status RIPOK-ów. Obecnie, łączna wydajność instalacji do sortowania odpadów zbieranych selektywnie wynosi ok. 1,1 mln ton, natomiast moc przerobowa funkcjonujących regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów w kraju sięga 5 mln ton. W tej liczbie mieszczą się również instalacje nastawione głównie na naganną praktykę zmiany kodów odpadów, co w praktyce sprowadza się do zamiany „śmieci na śmieci”, a jedyną korzyścią jest niższa „opłata marszałkowska” przy ich składowaniu. Ponadto niektóre instalacje zbudowano specjalnie do sortowania zmieszanych odpadów komunalnych, co przekłada się na ogromne koszty jednostkowe takiego pozyskania surowców wtórnych, przy bardzo złej ich jakości, co z ekonomicznego punktu widzenia nie powinno być realizowane w przyszłości.

Według naszych szacunków, do regionalnych instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów powinno trafić ok. 65% strumienia odpadów komunalnych (czyli ok. 8 mln ton odpadów), z czego do składowania ok. 60% tego wolumenu (czyli ok. 4,8 mln ton odpadów przetworzonych). Dodatkowo winno powstać ponad 1 mln ton kompostu o niskiej wartości użytkowej (głównie na rekultywację). W wyniku przetworzenia odpadów w instalacjach regionalnych uzyskuje się znaczne ilości (ok. 30%) frakcji nadsitowych o średniej kaloryczności od 10 do 14 MJ/kg z których może zostać wytworzone standaryzowane paliwo alternatywne (RDF). Jeśli do tego dodamy pozostałości z separacji odpadów w instalacjach sortowniczych (ok. 40%) to otrzymujemy ponad 3 mln ton kalorycznych odpadów po obróbce mechanicznej (o kodzie 19 12 12), które dzisiaj są składowane w różnych miejscach. Ponadto należy uwzględnić część odpadów pochodzących z usług i rzemiosła, co rocznie winno dać **łącznie ok. 4 mln ton paliw alternatywnych, o średniej kaloryczności w granicach 12 – 15 MJ/kg, które powinny być wykorzystane energetycznie w dedykowanych instalacjach, pozwalając na oszczędność ok. 2 mln ton węgla kamiennego (ok. 5% krajowego zużycia węgla).**

W przypadku istniejących w kraju instalacji do przetwarzania odpadów można wskazać na następujące ważne problemy, wymagające rozwiązania w najbliższych latach:

- konieczność modernizacji i rozbudowy znacznej liczby istniejących instalacji,
- niewystarczająca, w stosunku do faktycznych potrzeb, liczba instalacji spełniających wymagania najlepszej dostępnej techniki (BAT),
- brak terenów inwestycyjnych dla nowych instalacji zagospodarowujących odpady,
- skomplikowany proces inwestycyjny budowy nowych instalacji, w tym zbyt długie i zbyt rygorystyczne podejście organów administracyjnych w fazie pozyskiwania niezbędnych decyzji,

- tolerowanie funkcjonowania przestarzałych, niespełniających standardów instalacji, często będących źródłem różnego rodzaju nieprawidłowości i oddziaływań szkodliwych dla środowiska oraz naruszających podstawowe zasady uczciwego, konkurencyjnego rynku.

Zapóźnienie naszego kraju w zakresie niezbędnej dla gospodarki odpadami infrastruktury wynosi obecnie 10 – 15 lat w stosunku do średniej UE. **Potrzeby inwestycyjne branży gospodarki odpadami w Polsce szacowane są obecnie na co najmniej 20 mld PLN w perspektywie roku 2020, co będzie ogromnym wyzwaniem w najbliższych latach.**

WYKORZYSTANIE ENERGII Z ODPADÓW – POLSKA SZANSA I KONIECZNOŚĆ

Gospodarowanie odpadami w wielu krajach UE oparte jest na zrównoważonym podejściu do stosowania różnych metod postępowania z odpadami z wykorzystaniem nowoczesnych rozwiązań technologicznych gwarantujących bezpieczeństwo dla ludzi i środowiska. Istotą takiej polityki jest maksymalizacja wykorzystania odpadów w procesach odzysku, w tym recyklingu w celu zmniejszenia ilości odpadów składowanych. Nowe regulacje krajowe wydają się iść w dobrą stronę i należy oczekiwać, że w perspektywie roku 2020 winny dostosować krajową gospodarkę odpadami do standardów obowiązujących w UE. Powyższe zostanie zrealizowane pod warunkiem skutecznego wdrożenia i egzekucji uchwalonych przepisów prawa. Jednak dotychczasowy sposób wspomnianej realizacji jest kwestionowany przez część rynku i nie pozwala na stabilny rozwój branży oraz nowe inwestycje. W ramach nowego systemu gospodarowania odpadami niezwykle istotna rola przypada regionalnym instalacjom przetwarzania odpadów (RIPOK), które funkcjonują w ramach regionów gospodarowania odpadami, gdzie winny trafiać odpady zmieszane, biodegradowalne i pozostałości z procesów sortowania. Jedną z ważnych frakcji uzyskiwanych w takich instalacjach są odpady po obróbce mechanicznej oznaczone kodem 19 12 12, o stosunkowo wysokich właściwościach kalorycznych (10 – 15 MJ/kg), które mogą zostać przetworzone na stałe paliwa alternatywne (RDF), a następnie wykorzystane jako substytut paliw naturalnych, np. węgla. Krajowe przepisy prawa, w odniesieniu do odpadów, wprowadzają od roku 2016 kryteria dopuszczenia do składowania, tj. w odniesieniu do suchej masy, maksymalną 5% zawartość ogólnego węgla organicznego (TOC), maksymalną 8% stratę prażenia (LOI) oraz maksymalne ciepło spalania na poziomie 6 MJ/kg.

Obecnie rynek krajowy nie jest przygotowany do wykorzystania tej frakcji i jest ona w większości legalnie lub nielegalnie składowana. Tymczasem jest to potencjalne źródło cennej energii dla różnych odbiorców, w tym dla lokalnych elektrociepłowni z instalacjami przystosowanymi do jej termicznego wykorzystania. W wielu krajach taki system funkcjonuje i przynosi konkretne korzyści dla społeczności lokalnych, samorządów oraz przedsiębiorstw odpowiedzialnych za racjonalną gospodarkę odpadami, a udział energetycznego wykorzystania odpadów w krajach UE przekracza często 30 % masy wytwarzanych odpadów. Należy także nadmienić, że znaczną część z frakcji odpadów używanych do wytworzenia paliw alternatywnych RDF stanowi biomasa (ok. 40%) i energia wytwarzana może być zaliczona jako pochodząca ze źródeł odnawialnych. Obecnie w Polsce produkuje się ok. 1,2 mln ton paliw alternatywnych z odpadów pochodzących z przemysłu i bardziej kalorycznych frakcji odpadów komunalnych. Głównym odbiorcą takich paliw RDF jest obecnie przemysł cementowy, który dysponuje odpowiednimi instalacjami do ich spalania. Jednak możliwości wykorzystania paliw RDF w tej branży nie przekraczają 1,5 mln ton/rok, a wymagania jakościowe dla takich paliw są wysokie i większość paliw otrzymywanych bezpośrednio z odpadów komunalnych nie jest w stanie ich spełnić.

Dlatego uwzględniając potencjał branży w zakresie możliwości pozyskania dużych ilości frakcji kalorycznych w nowym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi oraz restrykcyjne przepisy dotyczące składowania frakcji 19 12 12 od roku 2016, niezbędne jest podjęcie pilnych działań dla przygotowania infrastruktury zdolnej do wyprodukowania 3 – 4 mln ton rocznie standaryzowanego paliwa alternatywnego RDF, jak również uruchomienie zaplecza technologicznego zdolnego do wykorzystania takich ilości i jakości paliw alternatywnych. Ze względu na wprowadzoną regionalizację gospodarowania odpadami należy dążyć do wykorzystania wytworzonych paliw RDF w regionach gospodarki odpadami lub w najbliższej od nich odległości. Po wstępnych analizach możliwych kierunków rozwoju zagospodarowania frakcji palnych odpadów w postaci paliw alternatywnych **należy wskazać na niewykorzystany potencjał rozwojowy w ciepłownictwie i w przemyśle innym niż cementownie.**

Wykorzystanie paliw alternatywnych do wytworzenia energii winno dać następujące korzyści:

1. redukcję składowania odpadów,
2. zwiększenie realizacji ustawowego poziomu odzysku,
3. obniżenie emisji CO₂ w sektorze energetycznym i ciepłowniczym,
4. możliwość zastąpienia znacznych ilości paliw naturalnych,
5. możliwość wytworzenia 2 – 3 mln ton paliw RDF w najbliższych 3 latach,
6. zaliczenie znacznej części uzyskanej energii do energii wytwarzanej z OZE,
7. potencjalną szansę na zmianę statusu paliw alternatywnych RDF (utrata statusu odpadu).

Krajowy sektor elektrociepłowniczy stwarza szansę na najbardziej efektywne wykorzystanie paliw alternatywnych, przy stosunkowo umiarkowanych kosztach inwestycyjnych. Ponadto, ten kierunek rozwoju pozwala efektywnie wykorzystać energię z odpadów w postaci ciepła i prądu elektrycznego dla lokalnych społeczności, często w granicach regionów gospodarowania odpadami, co ogranicza koszty ich transportu. Umiejętne połączenie zasygnalizowanych wyżej wysiłków z programem kogeneracji może istotnie zwiększyć efekty takich działań, w tym korzyści dla lokalnych społeczności i przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego kraju. Funkcjonowanie instalacji termicznego przekształcania odpadów jako elektrowni, ciepłowni bądź elektrociepłowni uwarunkowane jest lokalnymi możliwościami i potrzebami w zakresie przesyłania oraz wykorzystania produkowanej formy energii. Najbardziej sprawny termicznie i elastyczny eksploatacyjnie jest układ instalacji pracującej w skojarzeniu, to jest produkującej energię ciepłą i elektryczną w proporcjach zależnych od aktualnego zapotrzebowania.

Nowa perspektywa finansowa UE jest dużą szansą dla rozwoju zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami w kraju, w tym również na stworzenie sieci zakładów produkujących paliwa alternatywne z odpadów (w tym na bazie istniejących instalacji RIPOK), a także sieci akredytowanych laboratoriów badających produkowane paliwa pod kątem spełnienia norm i wydających stosowne certyfikaty. Dużym wyzwaniem będzie wsparcie dla budowy regionalnych lub ponadregionalnych instalacji do wykorzystania paliw alternatywnych. Wskazany wcześniej kierunek wykorzystania do tego celu istniejących ciepłowni w średniej wielkości miastach wydaje się być najbardziej korzystnym rozwiązaniem i pozwala zagospodarować odpady jak najbliżej miejsca ich powstawania zgodnie z zasadą bliskości. Należy także z większym zrozumieniem i otwartością niż dotychczas podejść również do budowy innych niż tylko bazujących na konwencjonalnym spalaniu, instalacji termicznego przekształcania odpadów za czym przemawiają coraz liczniej funkcjonujące w świecie rozwiązania technologiczne stosujące procesy pirolityczne i zgazowania odpadów (w tym

także plazmowego) oraz ich kombinacje, co może stanowić dobre uzupełnienie stosowanych metod zagospodarowania odpadów. Technologie te, dzięki swojej modułowej strukturze, mogą stanowić dobrą oraz ekologicznie i ekonomicznie uzasadnioną szansę skutecznego zrealizowania zagospodarowania odpadów dla gmin (lub ich związków) różnej wielkości. W sposób bardziej zdecydowany należy także wspierać wszelkie innowacyjne rozwiązania w tym zakresie, w szczególności poprzez wsparcie finansowe powstających w kraju innowacyjnych projektów oraz ułatwienia w uzyskaniu decyzji środowiskowych na etapie przedinwestycyjnym, ponieważ obecne, bardzo asekuracyjne działania organów administracji praktycznie eliminują możliwość zweryfikowania nowych metod i koncepcji w skali przemysłowej.

REKOMENDACJE KOŃCOWE

Ważnym celem polityki dotyczącej gospodarowania odpadami zgodnej z regulacjami zarówno na poziomie krajowym jak i unijnym jest zapewnienie wszystkim wytwarzającym odpady ich odbioru i właściwego zagospodarowania, w tym z uwzględnieniem hierarchii postępowania z odpadami. Dlatego **selektywna zbiórka odpadów winna być wymaganym standardem**, a nie alternatywą do uznaniowego wyboru. W obecnej sytuacji wypełnienie krajowych zobowiązań i realizacja ustalonych celów będzie wiązało się z ogromnym wysiłkiem finansowym oraz organizacyjnym gmin i podmiotów gospodarczych świadczących usługi w zakresie usuwania i zagospodarowania odpadów komunalnych. Znaczne środki finansowe muszą być zaangażowane zarówno w systemy zbiórki odpadów, jak i technologie ich ponownego użycia, unieszkodliwienia i odzysku materiałowego lub energetycznego, zgodnie z obowiązującymi przepisami. **Recykling materiałowy oraz odzysk energii z odpadów powiązany z maksymalną redukcją składowania odpadów winien być strategicznym działaniem dla budowy efektywnego systemu gospodarki odpadami w kraju w najbliższych latach.** Uwzględniając obecne uwarunkowania krajowej gospodarki odpadami **konieczne jest pilne przygotowanie efektywnych i stabilnych rozwiązań, które pozwolą na rozwój uczciwego rynku oraz prawidłowe gospodarowanie odpadami, jak również uczynią gospodarkę odpadami bardziej atrakcyjną dla potencjalnych inwestorów.** Obecnie zarówno jakość, jak i tempo przygotowywania odpowiednich rozwiązań legislacyjnych są daleko nieprzystające do sytuacji i potrzeb. Dużo zastrzeżeń budzi skuteczność wdrażania uchwalonych rozwiązań prawnych, jak również nadzór i kontrola odpowiedzialnych organów administracji. Dzisiaj zamiast budowy nowoczesnego i efektywnego systemu toleruje się szybki rozwój różnego rodzaju nieprawidłowości, które zagrażają uczciwym przedsiębiorcom i nie pozwalają na planowanie nowych inwestycji w gospodarce odpadami, jak również istotnie uszczuplają wpływy do budżetu z tego tytułu.

Dlatego **wzywamy odpowiedzialne organy administracji rządowej do podjęcia zdecydowanych i pilnych działań zmierzających do zapewnieniu stabilnych warunków dla budowy i rozwoju efektywnego systemu gospodarowania odpadami w kraju.** W szczególności odnosi się to do stanowienia odpowiednich warunków prawno-organizacyjnych dla przedsiębiorców zainteresowanych inwestycjami w wytwarzanie paliw alternatywnych z odpadów oraz ich późniejsze energetyczne wykorzystanie.

Za niezbędne uznajemy usunięcie lub znaczne złagodzenie głównych barier rozwojowych w zakresie wykorzystania energii z paliw alternatywnych z odpadów, w tym :

- barier formalno-prawnych (np. bariery decyzyjne dla procesu spalania odpadów),
- barier technicznych (np. termiczne przekształcanie odpadów, standardy emisyjne),

- barier ekonomicznych (np. zbyt małe dedykowane wsparcie dla inwestorów branżowych),
- barier społecznych i mentalnych (np. syndrom NIMBY i postawy „nie bo nie”).

Przedsiębiorcy oczekują **stabilnej i czytelnej polityki rządu RP, która może istotnie przyczynić się do realizacji celów w zakresie zagospodarowania odpadów oraz poprawy bezpieczeństwa energetycznego kraju. Polityka ta winna być nastawiona na rozwój i zapewnienie efektywności w zakresie wykorzystania odpadów, w tym istotną ich redukcję, powszechną zbiórkę selektywną i recykling, wykorzystanie energii z odpadów, jak również wspieranie nowych inicjatyw umożliwiających tworzenie miejsc pracy w krajowym sektorze gospodarki odpadami.**

Obecnie sygnalizowane negatywne zjawiska i problemy w funkcjonowaniu systemu gospodarki odpadami bezpośrednio zagrażają wielu przedsiębiorcom i mogą w skrajnych przypadkach prowadzić do ich upadłości. W związku z powyższym z naciskiem podkreślamy, że **system gospodarowania odpadami w obecnym kształcie nie gwarantuje realizacji przyjętych celów i jest wręcz szkodliwy dla wielu przedsiębiorców oraz środowiska naturalnego. Taki stan rzeczy w niedalekiej przyszłości może przełożyć się na głęboką zapaść całej branży i dalsze problemy społeczne związane z utratą tysięcy miejsc pracy oraz brakiem nowych inwestycji.**

Warszawa, 25 listopad 2013 r.

W pracach nad niniejszym memorandum wzięli udział eksperci branżowi skupieni wokół Komitetu Ochrony Środowiska Krajowej Izby Gospodarczej, jak również uznane autorytety naukowe w osobach profesorów: Andrzeja Kraszewskiego, Andrzeja Jasińskiego, Marka Górskiego i Włodzimierza Urbaniaka, który Krajowa Izba Gospodarcza wyraża słowa uznania i podziękowania.